

Sygnatura akt XVIII C 197/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 19 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Horbacz

Protokolant: protokolant sądowy Aleksandra Kubiатовicz

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa M. W.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Oddala powództwo.
2. Kosztami procesu obciąża powoda i na tej podstawie zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika pozwanej.

/-/ SSO Magdalena Horbacz

Sygnatura akt XVIII C 197/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 marca 2014 r. M. W. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 251.200 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że kupił samochód marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...) i numerze (...) (...) za pośrednictwem komisji (...) -Handel (...). Powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia przedmiotowego pojazdu, na dowód czego wystawiono polisę obejmującą okres ubezpieczenia od dnia 22 października 2012 r. do dnia 21 października 2013r. na sumę ubezpieczenia autocasco w wysokości 251.200 zł. Zgodnie z zawartą umową powód miał zagwarantowaną stałą wartość pojazdu przez cały okres ubezpieczenia. W dniu 2 lutego 2013 r. powód stwierdził, że doszło do kradzieży samochodu, złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, co zakończyło się wydaniem postanowienia o umorzeniu śledztwa. Wskutek wniesionego przez powoda zażalenia przedmiotowe postanowienie zostało uchylone, a sprawę ponownie skierowano do Prokuratury. Po przeprowadzeniu postępowania uzupełniającego, ponownie umorzono postępowanie przygotowawcze. Powód zgłosił powstanie szkody u pozwanego ubezpieczyciela żądając wypłaty odszkodowania zgodnie z polisą ubezpieczenia. Pozwany zakwestionował, że przedstawiony do oględzin samochód jest tożsamy z pojazdem figurującym w dokumentach w związku z czym uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia ubezpieczenia, nie znajdując podstaw do wypłaty odszkodowania. Powód zaprzeczył ww. stanowisku pozwanego, wskazując że skradziony pojazd były tym samym, który przedstawiono do oględzin przy zawarciu umowy autocasco (k. 1-34).

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 kwietnia 2017 r. pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany potwierdził okoliczność zawarcia z powodem umowy ubezpieczenia AC pojazdu, wskazując jednocześnie że powód umową cesji przeniósł uprawnienia przysługujące mu z umowy ubezpieczenia AC pojazdu na A. Bank, w którym powód zaciągnął kredyt na zakup pojazdu. Pozwany podniósł nadto, że – w związku z przeprowadzonym śledztwem w sprawie kradzieży pojazdu – samochód pochodzi z przestępstwa, albowiem miał przerobiony numer (...), a zgłoszona kradzież miała na celu wyłudzenie odszkodowania. Pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, kwestionując skuteczność uprawnienia powoda do zgłoszenia roszczenia wobec zawarcia umowy cesji z (...) Bankiem S.A. w W.. Ponadto, z daleko posuniętej ostrożności procesowej, pozwany – ustosunkowując się merytorycznie do żądania pozwu – zakwestionował roszczenie powoda zarówno co do zasady, jak i co do wysokości (k. 88-184).

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymywały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 22 października 2012 r. powód M. W. – za pośrednictwem komisju (...) -Handel (...) z siedzibą w K. – zakupił samochód marki B. (...) z 2011 r., o numerze rejestracyjnym (...) i numerze (...): (...) za cenę 220.000 zł. Pojazd został zarejestrowany w Wydziale Komunikacji Urzędu Miasta P. pod numerem rejestracyjnym (...).

Na zakup przedmiotowego pojazdu powód w dniu 22 października 2012 r. zawarł umowę kredytu nr (...) z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W., na mocy której bank udzielił powodowi - kredytobiorcy kredytu w wysokości 175.950 zł z ratą w kwocie średniej około 2.700 zł miesięcznie. W § 1 ust. 3d umowy – w ramach dodatkowych warunków zawarcia umowy – wskazano na zawarcie umowy ubezpieczenia komunikacyjnego autocasco z cesją na rzecz banku na czas nie krótszy niż 12 miesięcy. Jednocześnie w § 5 umowy strony uzgodniły, że prawne zabezpieczenie spłaty kredytu w całym okresie kredytowania stanowi umowa przeniesienia własności pojazdu oraz cesja na rzecz banku z polisy ubezpieczenia autocasco, zgodnie z umową o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia w kwocie odpowiadającej wartości pojazdu.

Wobec powyższego, w dniu 22 października 2012 r. powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia AC pojazdu marki B. o nr rejestracyjnym (...) i nr nadwozia (nr (...)) (...), potwierdzoną polisą o nr (...) na okres od dnia 22 października 2012 r. do dnia 21 października 2013 r. z określeniem sumy ubezpieczenia na kwotę 251.200 zł.

W dniu 22 października 2012 r. powód zawarł z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. umowę o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia, na podstawie której powód przelał na rzecz banku wierzytelność wynikającą z zawartej umowy autocasco, potwierdzonej polisą ubezpieczeniową zawartą z Zakładem (...) S.A. o nr (...) z dnia 22 października 2012 r. opiewającą na kwotę 251.200 zł do dnia 21 października 2013 r. oraz każdej następnej umowy ubezpieczenia, stwierdzonej kolejną polisą będącej jej kontynuacją (§ 2 umowy). Zgodnie z § 3 umowy przelewu wierzytelności, (...) Bank S.A. przyjął przelew wierzytelności pieniężnej wynikającej z zawartej umowy ubezpieczenia, o której mowa w § 2, a w § 4 umowy wskazano, że w czasie trwania umowy o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia wypłata tej wierzytelności następuje na rachunek wskazany przez (...) Bank S.A. odrębnym pismem. Jednocześnie zastrzeżono, że umowa przelewu nie zwalnia ubezpieczającego z żadnego obowiązku określonego w umowie ubezpieczenia, o której mowa w § 2; w szczególności ubezpieczający nadal ma obowiązek terminowego opłacania składek ubezpieczeniowych (§ 6). W § 7 wskazano jednocześnie, że w przypadku całkowitej spłaty wierzytelności (...) Bank S.A., o której mowa w § 1 – w wysokości 175.950 zł – nastąpi zwrotne przelanie wierzytelności pieniężnej wobec ubezpieczyciela na rzecz ubezpieczającego, o czym o bank zobowiązał się niezwłocznie powiadomić ubezpieczyciela.

Umową przeniesienia własności pojazdu w części z dnia 22 października 2012 r. – w celu zabezpieczenia wierzytelności (...) Banku S.A. z siedzibą w W. z tytułu umowy kredytu na zakup pojazdu – M. W. przeniósł na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W. udział w prawie własności pojazdu w wysokości 49/100 części o wartości 220.000 zł. W § 6 przewłaszczający zobowiązał się do dokonywania na własny koszt ubezpieczenia pojazdu przez ubezpieczyciela pojazdu oraz przez ubezpieczyciela akceptowanego przez (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w pełnym zakresie OC oraz autocasco – łącznie ze zniesieniem udziału własnego w przypadku szkody częściowej i całkowitej w całym okresie utrzymywania zabezpieczenia. W § 11 zastrzeżono również, że w przypadku całkowitego zniszczenia lub utraty przedmiotu przewłaszczenia, jeśli pojazd był odpowiednio ubezpieczony, (...) Bank S.A. z siedzibą w W. zaspokoi się z odszkodowania przyznanego przez ubezpieczyciela. W takim przypadku podstawą rozliczenia z przewłaszczającym powodem miała być kwota uzyskanego odszkodowania. Ewentualna pozostała wierzytelność banku z tytułu umowy kredytu miała być spłacana na zasadach określonych między stronami umowy kredytu. Powód zobowiązał się nadto do przedłożenia w banku dokumentów potwierdzających całkowite zniszczenie lub utratę przedmiotu przewłaszczenia, niezwłocznie (nie później niż w ciągu 7. dni od dnia ich uzyskania).

Dowód: umowa komisji z firmą (...) (k. 9-10, k. 153-153v, k. 202v-203); wydruk (...) -Handel (...) (k. 154-154v, k. 203v); zaświadczenie VAT-25 potwierdzające uiszczenie podatku od towarów i usług lub brak obowiązku uiszczenia tego podatku tytułu przywozu środka transportu z terytorium innego państwa członkowskiego (k. 11-11v, k. 204); faktura VAT z 22 października 2012 r. (k. 12); umowa kredytu nr (...) z 22 października 2012 r. (k. 13-15, k. 157-158, k. 206v-207v); polisa seria (...) (k. 16-18, k. 158v-159v, k. 165-167); (...) ogólne warunki ubezpieczeń komunikacyjnych z dnia 31 stycznia 2012r. (k. 109-122v); potwierdzenie pokrycia ubezpieczeniowego (k. 128-132v); harmonogram spłaty kredytu (k. 156-156v, k. 205-206); umowa o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia z dnia 22 października 2012 r. (k. 224-225); umowa przeniesienia własności pojazdu w części z dnia 22 października 2012 r. (k. 226-226v); dokumenty zawarte w aktach Prokuratury Rejonowej P. w P. o sygn. 1 Ds. 793/13/16 i 1 Ds. 3254/13/16, załączonych do akt niniejszej sprawy.

W dniu 3 lutego 2013 r. powód na Komisariacie Policji P. złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa kradzieży samochodu marki B. (...) o nr rejestracyjnym (...), nr (...) (...), wskazując że między 2 lutego 2013 r. a 3 lutego 2013 r. w P. przy ul. (...), z podwórza kamienicy, nieznanemu sprawcy dokonał kradzieży poprzez włamanie się do ww. samochodu, w wyniku czego łączne straty wynoszą 252.000zł. W toku składania zeznań na Policji powód stwierdził, że w dniu 2 lutego 2013 r. w godzinach wieczornych udał się wraz z kolegami: R. Ż., J. P. i B. S. przedmiotowym pojazdem do lokalu BlueBerry Bar przy ul. (...) w P., a samochód zaparkował na ul. (...). Po powrocie na miejsce zaparkowania samochodu powód stwierdził, że samochodu tam nie ma.

Wobec powyższego, Prokuratura Rejonowa – P. w P. postanowieniem z dnia 12 lutego 2013 r. wszczęła śledztwo w sprawie kradzieży z włamaniem do samochodu marki B. (...) o nr rej. (...) o wartości 252.000 zł na szkodę M. W.. W toku śledztwa ustalono, że przedmiotowy pojazd pierwotnie był zarejestrowany na terytorium Polski z numerem rejestracyjnym (...), a do rejestracji pojazdu posłużono się niemieckim dokumentem Z. I. nr (...), przy czym w dokumencie wskazano numer rejestracyjny samochodu TO- (...). Ustalono, że pojazd o takim numerze (...) nigdy nie był zarejestrowany na terenie Niemiec, a blankiet dokumentu XQ został skradziony. Pojazd o takim numerze (...) zarejestrowany miał być na terenie W. pod numerem rejestracyjnym (...), a jego właścicielem jest (...). Zaszło przypuszczenie, że przedmiotowy pojazd pochodzi z przestępstwa, miał przerobiony nr (...), a zgłoszona kradzież miała na celu wyłudzenie odszkodowania.

W takim stanie rzeczy, postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2013 r. Prokuratura umorzyła śledztwo w sprawie kradzieży samochodu powoda wobec stwierdzenia braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego (art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.). Jednocześnie w uzasadnieniu postanowienia wskazano, że po wstępnych oględzinach kluczyków do samochodu (przedłożonych przez M. W. na potrzeby postępowania karnego) przeprowadzonych przez biegłego z zakresu mechanoskopii stwierdzono, iż nie są to oryginalne kluczyki do samochodu marki B. (...) o nr (...) (...), a jedynie mechaniczne kopie. W toku postępowania ustalono również, że ww. pojazd jest zarejestrowany na terenie W.. Z ustaleń (...) Biura (...) wynikało nadto, że zachodzi podejrzenie, że

przedmiotowy samochód został zarejestrowany po raz pierwszy na terenie Polski w oparciu o skradzione na terenie Niemiec blankiety dokumentów, które następnie zostały przerobione. Jednocześnie zastrzeżono, iż brak oryginalnych kluczyków do samochodu oraz podejrzenia co do faktycznego pochodzenia samochodu nie pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, iż doszło w niniejszej sprawie do popełnienia przestępstwa kradzieży z włamaniem do przedmiotowego samochodu marki B..

Na dalszym etapie, wskutek wniesionego przez pełnomocnika M. W. zażalenia z dnia 15 maja 2013 r. do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P., postanowienie o umorzeniu śledztwa zostało uchylone postanowieniem Sądu z dnia 27 sierpnia 2013 r., a sprawa została ponownie skierowana do Prokuratury.

Po przeprowadzeniu postępowania uzupełniającego – postanowieniem z dnia 29 listopada 2013 r. – na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 322 § 1 k.k. śledztwo zostało ponownie umorzone. W uzasadnieniu wskazano, że nadal brak jest dostatecznych danych uzasadniających podejrzenie, iż w nocy z 2. na 3 lutego 2013 r. rzeczywiście doszło do kradzieży samochodu marki B. (...) o nr (...) (...) na szkodę M. W.. Brak oryginalnych kluczyków do samochodu oraz podejrzenia co do faktycznego pochodzenia samochodu nie pozwalały na jednoznaczne stwierdzenie, iż doszło w sprawie do popełnienia przestępstwa kradzieży z włamaniem do przedmiotowego samochodu. Nadto wskazano, że w toku postępowania ujawniono fakt podrobienia znaków identyfikacyjnych kluczy samochodowych B. (...) przekazanych przez M. W.; nie ustalono jednak sprawcy tego czynu zabronionego.

Ww. postanowienie – w następstwie złożenia kolejnego zażalenia przez pełnomocnika M. W. – zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z dnia 13 sierpnia 2014 r.

Dowód: pismo Komendy Głównej Policji (...) Biura (...) w P. Wydział ds. zorganizowanej przestępczości kryminalnej z dnia 8 lutego 2013 r. (k. 170); zaświadczenie z Europejskiego Rejestru (...) nr 782/13 z dnia 26 lutego 2014 r. (k. 133-133v); dokumenty zawarte w aktach Prokuratury Rejonowej Poznań – Stare Miasto w Poznaniu o sygn. 1 Ds. 793/13/16 i 1 Ds. 3254/13/16, załączonych do akt niniejszej sprawy.

Powód w dniu 4 lutego 2013 r. zgłosił pozwanemu szkodę kradzieży pojazdu marki B. (...) o nr rejestracyjnym (...), a pozwany wszczął postępowanie w tym zakresie.

Pismem z dnia 25 marca 2013 r. pozwany poinformował powoda, że po rozpatrzeniu zgłoszonych roszczeń z tytułu szkody w pojeździe marki B. o nr rejestracyjnym (...) nie może zostać przyznane odszkodowanie. Podkreślono, że zgodnie z postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia autocasco dla klienta indywidualnego oraz małego lub średniego przedsiębiorcy ustalonych Uchwałą Zarządu (...) S.A. Nr (...) z dnia 24 stycznia 2011 r. ubezpieczeniem nie są objęte szkody spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez ubezpieczonego lub osobę uprawnioną do korzystania z pojazdu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności lub jest spowodowane umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Jednocześnie pozwany wskazał, że likwidacja została zawieszona, ponieważ okoliczności związane ze szkodą są wyjaśniane w zakresie zakupu i rejestracji pojazdu.

Pismem z dnia 3 lutego 2014 r. pozwany – po rozpatrzeniu zgłoszonych roszczeń z tytułu szkody w pojeździe marki B. (...) – poinformował o odmowie wypłaty odszkodowania na podstawie art. 84 § 1 k.c. Pozwany wskazał jednocześnie, że w wyniku postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego w sprawie ustalono, że przy zawarciu umowy autocasco do oględzin przedstawiono inny pojazd niż ten, który faktycznie figuruje w dokumentach. Podkreślono, że z zaświadczenia Europejskiego Rejestru (...) wynika, że samochód B. o numerach nadwozia (...) jest zarejestrowany we W. i nie zgłoszono jego zaginięcia. Wobec powyższego pozwany (...) S.A. w (...) Centrum (...) w P., na podstawie art. 84 k.c., uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli w zakresie zawartej umowy ubezpieczenia ww. pojazdu, potwierdzonej polisą nr (...), uznając że w sprawie brak jest podstaw do objęcia szkody ochroną ubezpieczeniową.

Dowód: pismo (...) S.A. z dnia 3 lutego 2014 r. (k. 19, k. 134, k. 195-195v); pismo (...) S.A. z dnia 25 marca 2013r. (k. 138); umowa przeniesienia własności pojazdu z dnia 15 marca 2013 r. z pełnomocnictwami (k. 138v-143, k. 196-201);

umowa przeniesienia własności pojazdu z dnia 7 lutego 2013 r. (k. 147v-148); druk zgłoszenia szkody AC kradzieżowej/włamaniowej nr (...) (k. 162-164v).

W toku niniejszego postępowania – zarządzeniem z dnia 28 września 2017 r. – Sąd zwrócił się do (...) Banku S.A. z siedzibą w W. o przedłożenie w terminie 14. dni umowy przeniesienia własności pojazdu (w części) oraz umowy o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia stanowiącej załącznik do umowy kredytu nr (...) na zakup pojazdu zawartej w dniu 22 października 2012 r. w powodem.

W odpowiedzi na powyższe (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w załączeniu do pisma z dnia 16 października 2017 r. przekazał kopię pism, o które zwracał się Sąd.

Na rozprawie w dniu 19 stycznia 2018 r. pełnomocnik powoda okazał przed Sądem pismo z dnia 4 sierpnia 2017 r. wraz z dowodem nadania, w którym zwraca się do (...) Banku S.A. z wnioskiem o zwrotne dokonanie cesji wierzytelności na rzecz powoda oraz zwrotne przeniesienie własności udziałów w pojeździe skradzionym powodowi, oświadczając jednocześnie że na przedmiotowe pismo nie została udzielona stronie powodowej odpowiedź.

Dowód: zarządzenie z dnia 28 września 2017 r. (k. 220); pismo (...) Bank S.A. z dnia 16 października 2017 r. z załącznikami (k. 223-226v); oświadczenie pełnomocnika powoda z dnia 19 stycznia 2018 r. (e-protokół z 19 stycznia 2018 r. – k. 236).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy, w tym na podstawie akt szkodowych złożonych przez stronę pozwaną o numerze (...), a także na podstawie akt Prokuratury Rejonowej Poznań – Stare Miasto w Poznaniu załączonych do akt niniejszej sprawy o sygn. 1 Ds. 3254/13/16.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty urzędowe, które stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.). Dokumenty prywatne – w tym kserokopia zaświadczenia z Europejskiego Rejestru (...) z dnia 26 lutego 2014 r. (k. 133-133v) – korzystały z domniemania określonego w art. 245 k.p.c. Sąd nie znalazł przy tym podstaw, aby kwestionować ich wiarygodność, korespondowały one bowiem z całokształtem zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego i były wystarczające dla wydania ostatecznego rozstrzygnięcia.

Z powyższych względów Sąd oddalił wnioski dowodowe stron zawarte: w pozwie (k. 1-34) w zakresie dopuszczenia dowodu z przesłuchania: powoda, R. Ż., J. P., B. S., M. P., R. Ś.; oraz w odpowiedzi na pozew (k. 88-184) w odniesieniu do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania: powoda, Ł. G., S. Z., R. Z.. Podkreślenia wymaga, że ww. wnioski dowodowe stron zmierzały do zrekonstruowania stanu faktycznego sprawy przede wszystkim w zakresie ustalenia okoliczności zdarzenia objętego umową ubezpieczenia - dokonania kradzieży pojazdu będącego przedmiotem roszczenia powoda, a w związku z tym zaistnienia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wobec powoda, podczas gdy w ocenie Sądu, pozostawały one bez znaczenia dla wydania rozstrzygnięcia, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo M. W. nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 251.200 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z tytułu zwartej między stronami umowy ubezpieczenia pojazdu, na dowód czego wystawiono polisę obejmującą okres ubezpieczenia od dnia 22 października 2012 r. do dnia 21 października 2013 r. – na sumę ubezpieczenia autocasco w kwocie 251.200zł. Zgodnie z zawartą umową powód miał zagwarantowaną stałą wartość pojazdu przez cały okres ubezpieczenia. Z uwagi na wskazaną przez powoda kradzież pojazdu – co do której prowadzono śledztwo w Prokuraturze Rejonowej P. w P. – powód wywodził swoje roszczenie o zapłatę odszkodowania zgodnie z polisą ubezpieczenia.

W odpowiedzi na powyższe pozwany wniósł o oddalenie powództwa, kwestionując roszczenie powoda co do zasady i co do wysokości, podnosząc nadto zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda z uwagi na niewykazanie

przez powoda uprawnienia do zgłoszenia roszczenia wobec zawarcia umowy cesji praw z umowy ubezpieczenia z (...) Bankiem S.A. w W..

Wobec powyższego, w pierwszej kolejności ustosunkować należało się do najdalej idącego zarzutu braku legitymacji czynnej po stronie powodowej, gdyż przesądzenie tej kwestii warunkowało zasadność rozpoznawania dalszych - związanych z zaistnieniem szkody ubezpieczeniowej i ewentualnie jej wysokości.

Zgodnie z treścią art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Przy czym w realiach analizowanej sprawy – w tym w zakresie ubezpieczenia AC – zgodnie z Ogólnymi Warunkami Ubezpieczeń Komunikacyjnych pozwanego (dalej: OWUK) – za ubezpieczonego uznaje się osobę, na rachunek której została zawarta umowa ubezpieczenia, będąca właścicielem pojazdu (§ 2 pkt 63a OWUK).

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie było to, że strony w dniu 22 października 2012r. zawarły umowę ubezpieczenia pojazdu marki B. o nr rejestracyjnym (...) i nr nadwozia (nr (...)) (...), potwierdzoną polisą o nr (...) na okres od dnia 22 października 2012 r. do dnia 21 października 2013 r. z określeniem sumy ubezpieczenia na kwotę 251.200 zł. Przedmiotowa umowa zawierała nadto wyłącznie odpowiedzialności ubezpieczyciela, albowiem w myśl § 12 ust. 1 pkt 2 OWUK ubezpieczeniem nie były objęte szkody spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez ubezpieczonego lub osobę uprawnioną do korzystania z pojazdu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności. Niesporne między stronami było, że zawarta między stronami umowa obejmowała takie wyłączenie.

Spór zaś koncentrował się wokół kwestii legitymacji czynnej powoda do domagania się wypłaty odszkodowania na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia. Pozwany wywodził bowiem, że powód przelał wierzycelności z tego tytułu na rzecz (...) Banku S.A. z siedzibą w W., celem zabezpieczenia spłaty kredytu na zakup samochodu. Sporne między stronami było także, czy w realiach sprawy w ogóle można mówić o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego rodzącego po stronie pozwanego obowiązek wypłaty odszkodowania.

Mając na względzie zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda podkreślić należy, że – co do zasady – aby ochrona prawna mogła być przez Sąd udzielona obie strony procesu muszą pozostawać do przedmiotu sporu w określonym przez prawo materialne stosunku, tak więc w każdej sprawie cywilnej zanim Sąd merytorycznie w ogóle przystąpi do oceny zgłoszonego roszczenia procesowego, musi z urzędu uprzednio zbadać kwestię posiadania przez obie strony legitymacji procesowej. Nie budzi wątpliwości, że tylko ze stosunku prawnego określonego przez prawo materialne płynie uprawnienie określonego podmiotu do występowania z konkretnym roszczeniem przeciwko innemu konkretnemu podmiotowi. To szczególne uprawnienie konkretnego podmiotu, oceniane z punktu widzenia prawa materialnego, określane jest właśnie legitymacją procesową. Jeżeli zostanie wykazane, że strony są związane prawnomaterialnie z przedmiotem procesu, którym jest roszczenie procesowe to wówczas zostanie wykazana legitymacja procesowa strony powodowej (czynna) i pozwanej (bierna). Tak więc z żądaniem ochrony prawnej może wystąpić jedynie osoba do tego uprawniona. Tym uprawnieniem jest więc legitymacja procesowa czynna, przy czym w przeciwieństwie do zdolności sądowej nie stanowi jakiejś ogólnej kwalifikacji podmiotu, która jest cechą trwałą i musi podlegać jednolitej ocenie w każdym procesie. A zatem legitymacja procesowa jest to szczególne uprawnienie do prowadzenia konkretnego procesu. Może ona wypływać z posiadania prawa podmiotowego bądź z przepisu ustawy. Legitymacja procesowa wskazuje kwalifikację materialną podmiotów prowadzących spór, w tym znaczeniu, że powód powinien być uprawniony (z mocy norm materialnoprawnych) do występowania z żądaniem udzielenia mu ochrony prawnej w stosunku do pozwanego, a ten (także z mocy norm materialnoprawnych) zobowiązany do określonego zachowania się; dotyczy ona możliwości określenia, czy w procesie występują w charakterze stron te podmioty, które są jednocześnie podmiotami stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu. Tak więc w każdym procesie Sąd musi najpierw rozstrzygnąć, czy strony procesowe są jednocześnie stronami spornego stosunku prawnego. Stwierdzenie braku tej zgodności jest stwierdzeniem braku legitymacji procesowej po stronie powoda lub pozwanego, co prowadzi do oddalenia powództwa. Trzeba do tego podkreślić, że to powód jest dysponentem procesu, to on wskazuje stronę

pozwaną, którym to wskazaniem sądy są związane (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 13 listopada 2014 r., I ACa 482/14, Legalis nr 1242567).

W toku niniejszego postępowania pozwany wykazał, że powód na zakup pojazdu marki B. o nr rejestracyjnym (...) zaciągnął kredyt w (...) Banku S.A. z siedzibą w W. opiewający na kwotę 175.950 zł. Na zabezpieczenie wierzytelności banku wobec powoda z tytułu udzielonego kredytu strony zawarły równocześnie umowę przeniesienia własności pojazdu oraz umowę cesji praw z polisy AC (§ 5 umowy kredytu nr (...) z dnia 22 października 2012r.), na podstawie której powód przeniósł na rzecz banku udział w prawie własności pojazdu w wysokości 49/100 części (§ 2 ust. 1 umowy przeniesienia własności w części z 22 października 2012r.), a także przelał na rzecz kredytodawcy wierzytelność wynikającą z zawartej umowy autocasco, potwierdzonej polisą ubezpieczeniową zawartą z (...) S.A. o nr (...) z dnia 22 października 2012 r. opiewającą na kwotę 251.200 zł do dnia 21 października 2013r. oraz każdej następnej umowy ubezpieczenia, stwierdzonej kolejną polisą będącej jej kontynuacją (§ 2 umowy o przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia z 22 października 2012 r.). W § 7 umowy cesji wierzytelności strony uzgodniły nadto, że w przypadku całkowitej spłaty wierzytelności (...) Bank S.A. w wysokości 175.950 zł – nastąpi zwrotne przelanie wierzytelności pieniężnej wobec ubezpieczyciela na rzecz ubezpieczającego, o czym bank zobowiązał się niezwłocznie powiadomić ubezpieczyciela.

W takiej sytuacji kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było ustalenie, czy powód miał prawo żądania wypłaty kwoty 251.200 zł tytułem odszkodowania w związku z kradzieżą pojazdu. Kluczowa dla rozstrzygnięcia sprawy była okoliczność, że powód – celem nabycia pojazdu – dokonał cesji wierzytelności z polisy na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w kwocie odpowiadającej wartości pojazdu (§ 5 pkt 1b umowy kredytu nr (...) z dnia 22 października 2012 r.). W konsekwencji – wobec dokonania cesji praw z polisy – doszło do sytuacji, w której jedynym i wyłącznie uprawnionym do otrzymania kwoty odszkodowania z polisy ubezpieczeniowej stał się (...) Bank S.A. z siedzibą w W..

Podkreślić w tym miejscu należy, że przelew wierzytelności (cesja), stosownie do art. 509 k.c., jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi na rzecz osoby trzeciej (cesjonariusza) ogół uprawnień przysługujących mu ze stosunku prawnego łączącego go z dłużnikiem. Nie została przewidziana dla tej umowy szczególna forma, z zastrzeżeniem art. 511 k.c. Do przejścia wierzytelności dochodzi na mocy porozumienia cedenta i cesjonariusza (solo consensu), a zatem data porozumienia jest datą przejścia wierzytelności na nabywcę. Zgodnie natomiast z art. 510 k.c., wierzytelność istniejąca, objęta umową przelewu, przechodzi z cedenta na cesjonariusza z chwilą zawarcia tej umowy. Dokonanie przelewu wierzytelności polegającej na spełnieniu świadczenia jednorazowego powoduje przejście jej do majątku cesjonariusza, nawet jeśli wymagalność składających się na nie części powstanie w późniejszym czasie. Stanowiąca przedmiot umowy przelewu wierzytelność przyszła może przypaść cesjonariuszowi dopiero z chwilą jej powstania. Jeżeli w chwili powstania tej wierzytelności spełnione są wszystkie wymagane w kodeksie cywilnym przesłanki skuteczności przelewu, przysługuje ona cesjonariuszowi z wszelkimi następstwami dotyczącymi dłużnika i innych osób trzecich (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., sygn. akt III CZP 110/13).

W uchwale z dnia 19 września 1997 r. Sąd Najwyższy wprost przyjął, że cesja wierzytelności przyszłej wywołuje skutek rozporządzający na podstawie art. 510 § 2 k.c. (sygn. akt III CZP 45/97). J. K. w glosie do tej uchwały (vide: „Prawo Bankowe” (...)) przyjął, że gdy ekspektatywa wierzytelności traktowana jest jako prawo podmiotowe, nie jest konieczne uciekanie się do konstrukcji, według której wierzytelność przechodzi na nabywcę dopiero w chwili jej powstania. Stwierdzić jednak należy, że w tej sytuacji nie ma miejsca właściwa cesja wierzytelności. Strony zawierają jedynie umowę nienazwaną, którą określić można by jako przelew ekspektatywy wierzytelności. Do umowy tej zastosowanie znajdują przepisy o przelewie w drodze analogii. W wyniku tej umowy cesjonariusz nabywa ekspektatywę wierzytelności już w chwili zawarcia umowy (art. 510 § 1 k.c.). Nabycie wierzytelności następuje natomiast pierwotnie w majątku cesjonariusza w wyniku przekształcenia się ekspektatywy w wierzytelność – nabycie bezpośrednie.

Z kolei w innej glosie do ww. uchwały J. N. stwierdził, że umowa przelewu przyszłej wierzytelności, obojętnie czy w postaci umowy z art. 510 § 1 k.c., czy też w postaci czynności czysto rozporządzającej, wywiera skutek dopiero z chwilą powstania wierzytelności. Ta ostatnia, zawierana w wykonaniu uprzedniego zobowiązania wynikającego najczęściej z

umowy zobowiązującej do przeniesienia wierzytelności i może przecież dotyczyć nie tylko wierzytelności przyszłych, u których podłoża leży częściowo tylko zrealizowany stan faktyczny uzasadniający ich powstanie, lecz również wierzytelności warunkowych i terminowych. W pierwszym wypadku przejście wierzytelności na nabywcę nastąpi z chwilą powstania wierzytelności, w drugim zaś skutek taki nastąpi z chwilą ziszczenia się warunku zawieszającego i nadejścia terminu a quo. Umowa przelewu jest umową przyczynowo-kauzalną; charakter przyczynowy przelewu wynika z treści art. 510 i 515 k.c. Judykatura przyjęła, że oznaczenie wierzytelności to wskazanie stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia. Każda wierzytelność, pieniężna i niepieniężna, może być przedmiotem przelewu, jeśli jest zbywalna w chwili zawarcia umowy przelewu i przysługuje ona wierzycielowi-cedentowi (por. „Radca Prawny” 1998/3/92).

W takim stanie rzeczy w realiach niniejszej sprawy stwierdzić należało, że powód umową cesji wierzytelności z dnia 22 października 2012 r. przeniósł uprawnienia przysługujące mu z umowy ubezpieczenia AC pojazdu na rzecz (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. C. cesji było zabezpieczenie kredytu udzielonego powodowi na zakup samochodu. W wyniku przelewu dokonanego w oparciu o art. 509 k.c. i art. 510 § 1 k.c. przeszły na nabywcę uprawnienia przysługujące powodowi jako wierzycielowi. Oznacza to, że powód, który został wyłączony z umowy ubezpieczeniowej autocasco z pozwanym nie może dochodzić obecnie od ubezpieczyciela odszkodowania. Między stronami było niekwestionowane, że przedmiot przelewu (wierzytelność) w stosunku do ubezpieczyciela z umowy autocasco powstał.

W toku postępowania powód – wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. – nie wykazał, że (...) Bank S.A. z siedzibą w W. zrezygnował z uprawnień przysługujących mu w związku z zabezpieczeniem spłaty kredytu w postaci cesji praw z polisy AC, w szczególności wobec spłacenia przez powoda kredytu w całości lub części. Z akt sprawy – w tym z oświadczenia pełnomocnika powoda złożonego na rozprawie w dniu 19 stycznia 2018 r. – wynika że do chwili obecnej nie doszło do zwrotnej cesji wierzytelności na rzecz powoda, stąd też brak podstaw do uznania, że umowa cesji wierzytelności z umowy ubezpieczenia przestała wiązać strony. W konsekwencji stwierdzić należało, że kredyt udzielony powodowi na zakup samochodu nie został spłacony, a co za tym idzie – podmiotem uprawnionym do dochodzenia roszczenia z tytułu ubezpieczenia autocasco przedmiotowego samochodu w niniejszym procesie jest (...) Bank S.A. z siedzibą w W.. Stosownie do ogólnej reguły dowodowej wynikającej z treści art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. – ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W tym celu strona jest obowiązana wskazywać dowody dla stwierdzenia faktu, z którego wywodzi skutki prawne. Skoro powód twierdził, że jest uprawniony do domagania się zapłaty odszkodowania za wypadek ubezpieczeniowy, to jego obowiązkiem było przedstawienie dowodów na potwierdzenie faktów z tym związanych. Powód nie zadośćuczynił temu obowiązkowi, w związku z czym Sąd ostatecznie przyjął, że przedmiotowa wierzytelność przysługuje w dalszym ciągu kredytodawcy, tj. (...) Bankowi S.A. w W., i to ewentualnie ten podmiot jest uprawniony do dochodzenia zapłaty tytułem odszkodowania.

Mając na względzie powyższe, Sąd oddalił powództwo jako niezasadne, o czym orzeczono w punkcie 1. wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2. wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty pozwanego w niniejszej sprawie składały się koszty zastępstwa procesowego, określone na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r., poz. 1804) – stąd też Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Magdalena Horbacz